

וחוששני לו מחטאת, מיהו אם לכתחלה נותן כ"כ הרבה מים עד שנעשה רכה (קלט) דינו כרכה.

מא. שקדיה או אגוזן שהוא עשוי משקדים או אגוזים טחונים ומעורבבים ללא כל תוספות, וכשעומדים זמן רב נפרד השומן ממנו, נראה (קמ) דאסור לערב לתוכו את השומן הצף וכ"ש שאסור לערב שם משקין אחרים, ואם רוצה לערבו יהפוך (קמא) הכלי עד שיתערב מעצמו או שינענע הכלי היטב עד שיתערב. **מב.** אבקה מתערובת (קמב) כימית שמפזרים אותה בפה במושב השיניים התותבות כדי להחזיקן, לכאורה נראה פשוט (קמג) דהוה לישה [אם נעשה עבה דינו כעבה ורכה דינה כרכה].

מקור ההלכות

מקור ההלכות

החזו"א דא"י נורת לישה ללש מתוכה, וזה לא שייך צמחיה לכאורה], ורא"י לזה מירושלמי פרק כלל גדול מגבן חייב משום לש שהנשמת אדם הלכות יו"ט נקטו להלכה, וצמחיה ג"כ הלישה נעשית ע"י החלב הנף למעלה לכאורה כדכתבו צסימן ל"ו סקכ"ט ע"י"ש, [ואי"ל דעיקר מלאכת לישה היא לדבק הנפרדים, והכא הוא אדרבה מרכז העצה ע"י השמן יותר, לאו מילתא היא כמו דחזינן צראשונים דאסור לתת משקין לשום וחדל משום לש אע"ג דודאי מרכז יותר, וע"כ דמאחר ועד השמא אי"ו לישה, השמא עושהו עיסה], וכ"ו הוא דלא כמו שראיתי בצפר אולרות השבת עמוד קעג צס הגרש"א ז"ל דהחיר וטעמו מאחר ועדיין נשאר עוד קצת שמן בחוך האגוזן א"כ אחתי זה נחשב לעיסה והו"ל כהיה דהה"ד דמותר להוסיף משקין [אם נתן כבר משקין מע"ש], ולדברינו ליחא והשמן שצתוכו אינו נחשב למשקה וכמס"כ, וצ"ע. (קמא) כמס"כ התה"ד לגבי חרדל עבה, לנענע הכלי וכ"ש להפוך דמהני. **מב** (קמב) כבר כתבנו צסע"ף ג' שגם בלאו גדולי קרקע שייך לישה. (קמג) לכאורה מאחר וגם ברוק שייך לישה כמס"כ לעיל סע"ף צ' וכאן זהו הדרך שהעיסה הלזו נעשית ע"י הרוק א"כ למה לא נחייבנו, והנה ראיתי צאולרות השבת

והא צמחיות יש לו טעם שכשהוא מתערב צמים נעשה עיסה, ואע"ג דא"י דומיא דקמח דהא מעולם לא נראה השומשום כקמח, לאו מילתא היא דלא גרע משום דספר התרומה ודירושלמי כלל גדול ולא גרע ג"כ מהחזו"א גבי צננות, דמעולם לא נראו כקמח, [ואף שיש לחלק דגבי שום וצננות יש להם צמחיה דבר יצא חלל שיש שם הרבה משקין וא"כ דמי קצת לקמח משא"כ הכא כ"ו דוחק לכאורה], ואף אם לטחינה המרוכזת יש דין עצה קודם הערבוב צמים ג"כ אסור וכדצארנו לעיל צסע"ף ח' צמקור ההלכות דדבר שנראה כעיסה אך אי"ו ממשקין שמצחוך, הנותן עליו משקין הו"ל לש וה"ה הכא נמי. (קלט) פשוט. **מא** (קמ) הנה לעיל צסימן כ"ו הארכנו צראיות צרורות דאין לישה צמחית לחותה כלומר דבר שמעצם ריסקו נעשה כעיסה אי"ו לישה, עוד הארכנו שם דהנותן משקין ע"ו ולש הו"ל לישה, והשמא נחזי חן זה השקדיה אע"ג דהיא ממש כעיסה עבה הא אינה נחשבת לעיסה לגבי הלכות שבת דהא כל זה נהי' מתמנית לחותה, וא"כ השמן שפך ע"ג לכאורה נחשב לדבר נפרד ממנה וכבר כתבנו לעיל סע"ף א' שמכל מיני משקה שנילוש ע"י שייך לישה, [דזיל צתר טעמא דהא כל הטעם שמתמנית לחותה אי"ו לישה הוא כמס"כ

מג. אבקה שנותנין בתוך הפה וע"י לחות שבפה נעשה כמין גומי שלועסין אותו, לכאורה ג"כ (קמד) פשוט שאסור.

אוצר החכמה

הדף 238

מיני מאכלים שונים

מד. אסור לרסק (קמה) דבר מבושל (אפי' בכה"ג שאין בזה משום טוחן) ולגבלו דהו"ל לישא.

אוצר החכמה

מה. וכן (קמו) אסור לשרות פת במים ולגבלו ולעשותו כעיסה דהו"ל לישא. מו. ואילו (קמז) דבר מבושל שפררו לחתיכות דקות ונשארו ספוגות במים ובא זה ומצמידן ואוגדן כעיסה אי"ז לישא, וה"ה המפרר פת ספוגה במים ומגבלה ועושה אותה כעיסה אי"ז לישא.

אוצר החכמה

מז. הנותן (קמח) מים לתוך פירורי לחם ומצמידן הו"ל לישא.

מח. אסור (קמט) לקחת דבר יבש כגוש כגון דיו שנקרש והתייבש או עיסה שנתייבשה ולהשרותו במים עד שתתרכך ותיעשה כעיסה דהו"ל לישא.

מט. מותר (קנ) לרסק בננות וכדומה בלי משקין (בכה"ג דאין בזה משום טוחן) ואע"פ דנעשה כעיסה ע"י ריסוקו, ונראה דמותר ג"כ לערב שני מינים שיש

מקור ההלכות

[ונראה דכאן אי"ז נחשב לתמצית לחותו דהא המשקין הגיעו ע"י הנישול מצחו].
מה (קמו) גז"ש. מו (קמז) גז"ש, ועיי"ש הטעם בזה. מז (קמח) תוספתא פי"ג דשבת הי"ב, הביאו הבה"ל שכ"א סי"ד ד"ה ואפי' עיי"ש, ועי' סי' ל"ו סקכ"ד. מח (קמט) כדווכחנו לעיל סי' ב' סק"ח וסי' ל"ו סק"ד דזהו הדין האמור בשבת י"ז ב' דיש צו משום לישא, גם הוכחנו דין זה מהיראים והמהרש"ל עיי"ש. מט (קנ) הנה בתוספתא פט"ו משבת ופ"א דביצה איחא מרסקין דבילה וגרוגרות לפני הזקנים בשבת ציד הסכין, הרי שמדין לישא אין שאלה, ואף דיש לדמות דגם לישא הותר ע"י שינוי, כבר נידד בזה החזו"א סק"ח, ובסק"ט הכריע הדבר דאף בלי שינוי אין לישא בתמצית לחותו, וכבר הבאנו הרבה ראיות

עמוד קסח בשם השצט הלוי שהתיר מכמה טעמים חדא דאין גדר לישא בתוך הפה, ולא הצנתי אם כך הוא הדרך פשיטא שיש בזה לישא, וכבר מבואר בפוסקים סי' ש"כ דמאחר והדרך לינוק בתוך הפה ודאי הוה מלאכה, והא דמבואר דאין דרך ברירה וסחיטה בתוך הפה התם משום דכן הוא דרך אכילה משא"כ כאן ופשוט לכאורה, גם מש"כ דאינו עושה מעשה אלא נעשה ממילא, ג"ז לא מוזן לכאורה דמאחר שכן הוא הדרך ודאי נחשב למעשה. מז (קמד) הכל כמש"כ בס"ק הקודם, וג"ז התיר שם בשם השצ"ל וז"ע, אך יתכן דגומי אינו דומה לעיסה וז"ע. מד (קמה) באתי הכל בעזה"י לעיל סימן כ"ח מתוך דברי החזו"א וכן בס"י ל"ו סקכ"ו עיי"ש, וז"ע בכ"ז אם אכן זהו כוונת מרו וללה"ה.

בהם לחות בתוכן כגון ביצים עם אבוקדו (בלא הוספת שמן וכדומה), אבל נראה לענ"ד דאם כבר ריסקן ועתה רוצה להוסיף לעיסה זו עוד ביצה ולהוסיף ע"ז ולרסק שם דאסור דלא הותר אלא לרסק יחד.

נ. לתת שומשמן ואגוזים לתוך הדבש עיין מש"כ בעזה"י בסימן ל"ו סק"ח.
נא. לערב חמאה עם גבינה עמ"ש"כ לעיל סי' ל"ו סקכ"ח.

נב. עשיית הג'לי והיינו שלוקחים אבקה שנראית כקמח ומערבין אותו עם מים ותיכף הכל נהפך למים אך אחר איזה זמן הוא מפריש חומר ונעשה כגלידה, לכאורה (קנא) הר"ז דומה ללישה.

נג. מותר לירוק (קנב) דם המילה עם יין לתוך כלי ריק ואח"כ לשפוך ע"ז (קנג)

מנחת חינוך

מקור ההלכות

מנחת חינוך

ול"ע. גג (קנב) צו"ד סי' רס"ה ס"י צרמ"א וכן רוקקין דם המליצה אל העפר, ואם הוא שבת צריך שיהיו מוכנין (העפר) מצעו"י עכ"ל, וצניאור הגר"א שם צס פרקי דר"א והיו לוקחין את הערלה ואת הדם ומכסין אותו בעפר המדבר כו' מכאן אמרו מכסין את הערלה והדם בעפר עכ"ל, משמע דעיקר הענין הוא שהדם יכוסה בעפר ולא דוקא לחת הדם על העפר. (קנג) צמ"צ שכ"א סקנ"ז כתב הח"א כשמכסה מ"ר בחול ואפר וכשיתן מעט יהיה מתערב צמי רגלים והיו כמו לישה ומנמינת מים חייב להרצה פוסקים ולכן יתן הרצה אפר וחול ואז לא יכר כלל הלישה עכ"ל, וכתב בשעה"צ דא"י פס"ר דלא ניחא ליה (וא"כ למה הוצרך שיתן הרצה חול), משום דצאמת ניחא ליה שיצלה המ"ר בתוך החול כדי שלא יהא מינכר ע"כ, ולכאורה ז"ע אטו האי גברא צריך את הגיבול והא כוונתו רק שלא יהיה ניכר המ"ר וא"צ כלל שהחול יעשה כאן כעיסה, ותו מה מהני שיתן הרצה חול ועי"ז לא יהיה מינכר אטו זה היחר צמלאכות שבת צוה שאינו ניכר, [והא ודאי מתגבל החול סממוך למ"ר, אף שמלמעלה א"י ניכר כלל מ"מ בחלק הסמוך למשקין ודאי נעשה כעיסה], איברא דלק"מ דצאמת אס נותן מעט עפר ודאי

לזה בעזה"ש"י בסימן כ"ז, והטעם בזה כתב החזו"א דאין צורת לישה אלא בנותן משקה לדבר היבש, אבל כי ריסק פירי אף שהוא מחדצק צמימיו לאו שם לש עליו עכ"ל, ולפי הטעם הזה נראה דה"ה הרצה צננות ג"כ שרי (ולא אמרינן דהמשקה מפרי זה נכנס לפרי השני והו"ל לש), וצתוספתא איחא "גרוגרות", וכן נראה דה"ה אס מרסק כמה פירות ציחד ג"כ שרי דזיל צחר טעמא, מיהו נראה דאם כבר ריסק ועתה צא לרסק עוד פרי, זה אסור, דהמשקה שצפרי המרוסק נחשב למשקה (דהא לישה שייך בכל מיני משקין כדלעיל סעיף א') והרי זה דומה למוסיף קמח לעיסה, ועי"י המשקין שצעיסה נהפך הקמח לעיסה דודאי הוה לישה ואסור. גג (קנא) הנה אף דלעיל סי' ט"ז סק"ד צדדנו להקל ע"פ דברי התה"ד דאין האיסור להפוך המים לעיסה וה"נ המים נהפכים לעיסה, מ"מ השתא נראה לענ"ד דאסור דהא מהאצקה נעשית עיסה ומה איכפת לן אי צאמצע נעשה כאן מים והר"ז דומה להיחא דסעיף מ' שכתבנו לאסור, [וזה אין להמיר משום דא"י נעשה חיכף כדהוכחנו לעיל סימן ט"ז סק"ד], שו"ר צצצט הלוי ח"י סימן מ"א אות צ' שחשש ללישה עי"ש, ומה שיש לדון האם צורה זו דומה לעיסה

הרבה חול ועפר עד שלא יהיה מינכר החול הספוג במשקין, אבל לירוק לתוך כלי מלא חול בזה יש (קנד) מתירין בשבת ויש אוסרין.

מקור ההלכות

שכ"א סקנ"ז מחיר במקום הנורף להשתין בשבת על טיט שאינו שלו דהו"ל פס"ר שלא ניחא ליה באיסור דרבנן (דהא טיט הוה צר גבול ולרוצ הראשונים אינו חייב עד שיגבול), ובאמת שאם הביאור שבארנו לעיל ס"ק קנ"ג בדעת המ"צ והח"א הוא אמיתי א"כ מוכח דגם באיסור תורה החירו פס"ר דלא ניחא ליה במקום הנורף (דהא אף להפוסקים צפי"ש"כ ס"ק דפס"ר דלא ניחא ליה אסור, אי"ז אלא מדרבנן כמש"כ המ"צ שם סקנ"ג עיי"ש), והשתא אם נימא דהנחת דם לתוך העפר לא ניחא ליה בגיבול אלא עיקר רצונו שהדם יכוסה בעפר וכמש"כ לעיל (ס"ק קנ"ג) א"כ יש כאן כמה נדדים להקל, חדא לדעת החזו"א נתינת משקין לחול אי"ז אלא מדרבנן ובדרבנן החירו פס"ר דלא ניחא ליה במקום הנורף כדכ' המ"צ (וה"נ לכאורה נחשב לצורך), וגם לדעת המ"צ וסייעתו דהוה מה"ת יתכן להחיר מטעם פס"ר דלא ניחא ליה, וכבר כתבנו דלדעת הרמ"א ציו"ד מותר לתת הדם לתוך העפר בשבת, אולם המהרש"ם והצרכי יוסף אסרו, ולכאורה דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד. סיימתי בעזה"י ר"ח כסליו התשס"א ישיבת פוניבז'

רואה שיתערב המ"ר בעפר ולא יהיה ניכר, אבל אם נותן הרבה עפר לא איכפת ליה אם לא יתערב העיקר שהחול המרוצה יכסו את כל המ"ר וא"כ הוה לא ניחא ליה בגיבול, זהו ביאור המ"צ והח"א, וא"כ ה"נ גבי מילה המל ענינו שהדם יכוסה בעפר ואם יש הרבה חול אין ענין שיתערב החול והדם העיקר שיכוסה הדם וא"כ שרי. (קנד) הנה ברמ"א ציו"ד הנ"ל משמע להדיא דאם יכינו החול מע"ש (כי היכי דלא יהיה מוקנה כדמוכח בצ"י ובצ"ח ובש"ך שם) מותר ומלוא לירוק לתוך העפר, אולם בדעת תורה למהרש"ם צ"ש ספר יהושע פסקים וכחצים סי' קפ"ג וכן בספר צרכי יוסף צ"ש הראשון לציון אסרו ונחנו טעם לדבריהם ע"פ דעת הראב"ד ספ"ח משבת וסייעתו דבלאו צר גבול חמיר טפי ומחייב חיבף בנתינת המים (אף בלי שיגבול) וא"כ ה"נ מחייב בזה, ואף אם זה צר גבול מדרבנן מיהא אסרו נתינת מים, אח"ד ז"ל, והנה לעיל סי' ד' הארכנו דלדעת החזו"א הראב"ד וסייעתו מעולם לא כיוונו לומר דמחייב בלאו צר גבול בנתינת המים, אולם המ"צ פליג עליו בזה, וע"ע לעיל שם שהבאנו שכבר נחלקו בזה קמאי דקמאי, והנה המ"צ צפי"

תושלב"ע